

PYTAĆ SIĘ (579) *vb impf*

[*LibLeg* 7/33, 10/59, *RejAp* 62, *RejPos* 70v, 149, *SkarŻyw* 384, *SkarKaz* 43b może PYTAĆ (zwykle jako drugi człon szeregu z czasownikiem zwrotnym).]

się (399), się (180).

a jasne.

inf pytać się (129). ◇ *praes* 1 sg pytám się (9). ◇ 2 sg pytáš się (23). ◇ 3 sg pytá się (55). ◇ 1 pl pytámý się (11); -amy (10), -amy (1) *SkarŻyw*. ◇ 2 pl pytácie się (4). ◇ 3 pl pytają się (46). ◇ *praet* 1 sg m pytałem się, -m, -em się pytał (9). ◇ 2 sg m -ś, -eś się pytał (3). ◇ 3 sg m pytał się (58). *f* pytała się (7). ◇ 1 pl m pers pytalismy się, -esmy się pytali (2). ◇ 3 pl m pers pytali się (32). ◇ *fut* 1 sg m będę się pytał (3) *Leop*, *CzechRozm* (2), będę się pytać (1), pytać się będę (1) *BudBib* (1:1). ◇ 2 sg m będziesz się pytał (2), pytać się będziesz (2); będziesz się pytał *CzechRozm*; pytać się będziesz *BudBib*; będziesz się pytał : pytać się będziesz *RejPos* (1:1). ◇ 3 sg m będzie się pytał (8), pytać się będzie (1) *SkarKaz*. ◇ 1 pl m pers będziemy się pytać *SarnStat* (3), pytać się będziemy (1) *RejPos*. ◇ 3 pl m pers pytać się będą (6). ◇ *imp* 2 sg pytáj się (68); -áj (65), -aj (2), -(a)j (1); -áj : -aj *RejPos* (21:1), *BudBib* (5:1). ◇ 3 sg niech się pytá (2). ◇ 1 pl pytájmy się (6). ◇ 2 pl pytájcie się (13); -e (1) *OpecŻyw*, -é (1) *MurzNT*, -(e) (11). ◇ 3 pl niecháj się pytają (1). ◇ *con* 1 sg m bym się pytał (1). ◇ 2 sg m byś się pytał (6). ◇ 3 sg m by się pytał (5). ◇ 1 pl m pers byśmy się pytali (3), bychmy się pytali (2); byśmy *BibRadz*, *WujNT*; byśmy : bychmy *RejPos* (1:2). ◇ 2 pl m pers byście się pytali (2). ◇ 3 pl m pers by się pytali (7). ◇ *impers praet* pyt(a)no się (1). ◇ *part praes act* pytając się (43). ◇ *part praet act* pytáwszy się (2) *GórnDworz*, *WujNT*.

Sł stp, *Cn* notuje, *Linde XVI* (pięć z niżej notowanych przykładów) – *XVII* (z *Cn*) – *XVIII w. s.v.* pytać.

1. Zadawać pytania, dowiadywać się, wykazywać zainteresowanie, zbierać informacje (zwykle z ciekawości, często nagannej, lub z pragnienia wiedzy, rzadziej dla otrzymania doraźnej wiadomości); zwykle dotyczy aktu nie jednorazowego, lecz często powtarzanego; *interrogare Vulg*, *PolAnt*, *Calep*, *Cn*; *requirere Vulg*, *PolAnt*, *Mącz*; *quaerere PolAnt*, *JanStat*, *Cn*; *dicere*, *inquirere*, *quaesere*, *sciscere Vulg*, *PolAnt*; *scrutari PolAnt*, *JanStat*; *considerere*, *exquirere*, *investigare*, *petere PolAnt*; *rogare Mącz*; *conquirere Vulg*; *perrogare Calep*; *rogitare Cn* (545) : *RejJóz* G6; *GliczKsiąż* H8v; To iuz nád przyrodzenie rozumu nášzego/ Nielza nam iedno wiára domyflác fie thego. [...] Pytay fie więc powoli/ boć tho dziw nie nowy. *RejWiz* 114, 59; *Leop* 1.Reg 20/19; proinde expiscare quasi non nosses, Ták fie pytałz yáko byś nie wiedział. *Mącz* 168c [*idem* [325]a] 64a, [325], a; Nic fie nie pytiąc [...] [trzej mędracy] wnech sfkoczywłszy s koni/ z wielką rádością bieżeli do niego *RejPos* [36]v, 10; *RejZwierc* 274v; *BudBib* I 162b marg; *CzechRozm* 254; Perrogo – Porzątkiem fie pytem [!]. *Calep* 789a, 554b; *WujNT* 330; *SarnStat* 506, 711, 933; Iáko to czyni [ciało Pańskie wstępując w sakrament] y ktorým fpołobem/ my niewiemy/ y pytać fie nie ielt wiernego rzecz. *SkarKaz* 243b, 7b; *CiekPotr* 76.

pytać się kogo (G) [= komu zadawać pytania] (22): przyachawłchi tam mayá sye pitacz tich livdzy ftarich ktorzi tam Zdawnich czállow ossyadłofczy swoye mayá y granycze flvzne y wieczífte vkażá *LibLeg* 11/83v; PAniey iedney zuchwáley też fie mędrék pytał/ Iáko fie ma ná zdrowiu *RejFig* Bb7v; Abowiem rádá Achithofelowá ná ten czas byłá w tákiey powadze/ iáko by fie kto Bogá pytać miał

BibRadz 2.Reg 16/23, *Gen* 40/7, I 286b marg, *Agg* 2/12; *Mącz* 366b; Owa pytając wie to tego/ to owego/ trefi na jakiegoś pachołka/ y mowi mu/ Towarzyszu niewielz gdzie thu moia gołpodá. *GórnDworz* P8; *HistRzym* 10v; *RejPos* 68v [2 r.], 70v, 227; *HistLan* D; A czegom nie rozumiał inlzychem wie pytał [!]. *RejZwierc* 240v; *CzechRozm* 155; *SkarŻyw* 384; *KochFr* 116; Tak ci wie wymawiaią wálzy Sędziowie/ mułzę práwi tak ładzić/ iako łtrony z łobą łpor wiodą/ á pytać wie łtron nie godzi mi wie. *GórnRozm* F3v; *WujNT* 8; *SkarKaz* 43a; *KlonFlis* E2v.

pytać się czego [= o co] (17): Ity też chłopie rataiu/ pytaż wie drogy doraiu. *SeklKat* A4v; *RejKup* o7v; *RejWiz* 46; *Leop Iob* 8/8; *BibRadz Ier* 50/5, *Dan* 13/14, 7/16, 4.*Esdr* 12/4; *HistRzym* 90v; *RejPos* 293; *RejZwierc* 173; czemu wie pytałz imienia mego/ ktore dziwne iest? *SkarŻyw* 348; *WujNT* 194, *Ioann* 4/52, s. 441; *SkarKazSej* 662b marg. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

pytać się czego [= wypowiedzi] (4): Oto żoná Iárowehámowá idzie pytać wie v ciebie słowá o łynu łwym *BudBib* 3.Reg 14/5, 2.Reg 16/23, 4.Reg 1/16. Cf »pytać się zdania«.

pytać się do kogo, do czego [= w jaki sposób dostać się] (12): *ForCnR* B2v; Potim do miałta pytał wie *BielŻyw* 24; thu do twej zacności [tj. do Platona] kazał mi [Solinus] wie pytać *RejWiz* 109v, 10, 92, 93v; wywiedzieli wie iż to przyplłynęli do Akákon. Potym wie pytáli do Selany kráiny *BielKron* 446; *RejPos* 23v, 119v, 183, Ooo5v. Cf »pilnie się pytać«.

pytać się od kogo (16): *BibRadz Gen* 47/3, *Dan* 7/16; *GrzegRóżn* L3; *HistRzym* 90v; [Józef i Maryja] náleżli go [Jezusa] w kołciele w połrzodku Doktorow łiedzáczego/ łłucháiąc ich á pytając wie od nich. *RejPos* 38, 35, 242v, 277; *CzechRozm* 85v; *SkarŻyw* A5; *CzechEp* 191; *CzechEpPorz* **3v; *ReszPrz* 11; *Phil* I3; *WujNT Ioann* 4/52; O czym łnádno iest piłmá o tym wydáne czytác/ ábo wie od łásiádow y tych ktorzy tey niewoli wiadomi pytać. *PowodPr* 9; [SkarŻyw 701 (Linde s.v. pytać)].

pytać się u kogo (5): *DiarDop* 105; A o ktorą kolwiek rzecz (w) mądrosći y (w) rozumie pytał wie v nich krol/ tedy ználezli wie dzieięć kroć mędrłzemi) nád włzytki wiełzcżki *BudBib Dan* 1/20, 1.Reg 23/2, 4, 3.Reg 14/5.

pytać się na co (5): slaly domnye pythayancz sye na łzdrowie V.C.M *LibLeg* 9/50v; *Leop* 1.*Esdr* 5/10; *Mącz* 281d, 366b; Pytay wie ná dni łtáre/ ktore były przed tobą *ReszPrz* 97; [Ktorzy wie boią Bogá/ pytać wie będą ná te rzeczy w ktorzych wie on kocha *Leop Eccli* 2/19 (Linde s.v. pytać)].

pytać się o kogo, o co (18): *BierEz* I3v; *RejZwierc* 47; iż wie Apołtoł ni ocz nie pyta/ á przed wie mu wykłádáią táiemnice Páńłkie. *RejAp* 69v; *RejPos* 227, 315v; *BudBib Dan* 1/20; Aprzetoż iuż teraz rzecz łwą prowadz/ pytając wie dáley o co chcełz. *CzechRozm* 19v, 203v, 231, 254; A ielłż też w piłmiech nie możemy włzytkiego/ o co wie pytaią/ náleść rozwiázania: [...] *CzechEp* 129, 83; *CiekPotr* 61. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym; Z przytoczeniem; Z przytoczeniem lub zdaniem dopełnieniowym*; »pilnie się pytać«.

pytać się między kim [w tym: między sobą (4)] (5): A ow [...] rozważny wżdy álbo bywał/ álbo czytál/ ábo wie zówżdy między ludźmi pytał *RejZwierc* 143; *NiemObr* 133; Y zdumieli wie włzyfcy: tak iż wie między łobą pytáli/ mowiác: Coż to iest? *WujNT Mar* 1/27, *Luc* 22/23, *Ioann* 16/19.

pytać się przed kim (1): Ani Krol/ áni żaden Thyran [...] niebędzie wie przed łblichńością twą pythál o tych kthores łtrácił. *Leop Sap* 12/14.

pytać się o kim, o czym (218): *BierEz* Q; *OpecŻyw* 172; *BielŻyw* 68, 111; *LibLeg* 10/70, 11/25v; *RejRozpr* K; *RejJóz* C2; Any twoia rzec kupcziku/ [...] O świętim fię pyłmie pytać *SeklKat* A4v; *RejKup* Iv; *DiarDop* 117; że żadnemu [uczniowi] nye dopuścił/ ani mowić/ ani fię o czym chociaby też łnadź nye vmyał pytać/ yedno milczec á fluchác *GliczKsiqż* H5v; *KrowObr* 119, 119v, 200, Ttv; Owofz mafz Wenus pánią cóś fię o niey pytał *RejWiz* 39, A8, 20, 23, 39v, 47 (13); POłóż mi zakon Pánie drogą łprawiedliwóści twoich/ á będę fię o nim pytał włłedy. *Leop Ps* 118/33, 1.Reg 20/6, 18, *Sap* 12/14, *Soph* 1/6, BBB3; *RejFig* Ee2; *RejZwierz* 52v; Lecż on rzekł do nich: Nie wálzác rzecż znác czáły y chwile (*marg*) Tymi słowy zákázuie nam pytać fię o tym co iesth nád rozum náłz [...] (-) *BibRadz Act* 1/7, *Gen* 43/7, *Eccle* 7/11, *Iudith* 8/10, *Eccli* 2/18, II 88a *marg*; *Mqcz* 72b; *OrzQuin* F2; *Prot* B2; ktorego czáfu nikomu Pan ziáwić nigdy nie raczył ániż fię nam też o nim pytać włzetecznie godzi. *RejAp* 62, *kt*, 11v, 44, 69v [2 r.], 128v (13); *GórnDworz* R2; Ten łpifek mi vkazał I.M. Pan luft Ludwig/ y dárował/ kiedym łye pytał o mierzániu Lanów. *GrzepGeom* L; iż gdy fię łwiát kołyłze w tych omyłkach łwoich/ tedy fię mamy pytać o Pánu *RejPos* 11, 5v, 10, 11 [2 r.], 23 *marg*, 26v [2 r.] (48); pytay fię o zwyczáioch oney oyczyzny łwoiey/ pytay fię o łprawach Rzeczyłpolitey *RejZwierc* 24v, 115v, 158, 174v [2 r.], 210, 252v, Bbbv; *RejPosWstaw* [143³]; przyzow kłobie ludu/ á zápowiedz im áby fię o tobie niepytáli przez czterdzieści dni. *BudBib* 4.*Esdr* 14/22, *Deut* 4/32, *Ier* 6/16, 50/5, *Ez* 34/6, 11 (9); á tám z káždym zołobná rozmawiáiąc/ á o iego fię wierze pytáiąc/ poczał káždego od wiáry odwodzić *CzechRozm* 67v, 9, 47v, 48, 79, 162v (17); *SkarJedn* A7v [2 r.], 6, 7, 16, 50 (9); o młodzieńcu goście fię włzyłcy profzeni/ y przyiáciele pytáią/ á iego nienáyduią *SkarŻyw* 234, A3v, 15, 26, 27, 118 (11); *MWilkHist* H4; *CzechEp* 191, 192, 251; *NiemObr* 89, 118; WAdzić to kiedy pířę/ wádzić kiedy czytam/ Y toć wádzi kiedy łye o rozumie pytam. *PudłFr* 16; *ArtKanc* C9v, C13; Tego nie wiem ieglił mi rowny/ trzebáby fię pytać o tym. *GórnRozm* E4; *Paprup* K2; *ActReg* 81, 155, 181; Ty fię o iednym pytalz/ ia pytam gdzie drudzy *GórnTroas* 42; *WujNT Ioann* 16/19, *Rom* 10/20; O mądrosći ludzi łtárych pytać fię mądry będzie *SkarKaz* 79b, 79b, 517b, Oooov; pátrż żeby łkorá [...] Wołowa nie doięłác áż do kości, ieglił Ná ten czás nie przybędziefz gdy fię pan o tobie Będzie pytał *CiekPotr* 76; Fragt fięch nach łein geltt. (*marg*) To iest/ káždy fię pyta o łwych pieniádzách [...] (-) *KlonFlis* H3, F3v; [*SkarŻyw* 701 (*Linde s.v. pytać*)]. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*; *Ze zdaniem dopełnieniowym nawiázującym*; *Zwroty*.

pytać się po kim, po czym (10): *LibLeg* 10/64v; (*did*) Iakob fię pyta po Iozephie (-) [...] A Iozeph moie dziecię/ z kim to na záad idzie A czemu to nie przyłzedł *RejJóz* B3v; *LibMal* 1552/168v; Quid inquirit? Po czym fię pyta? *Mqcz* 337a, 226c, 337a, 357c, 371d; A ták tuć podał miłóściwą drogę ten twoy dobrotliwy Pan/ ábył fię pytał po zakonie/ po Moizelzu/ po Prorocech y po Dawidzie á po Pfálmiech iego. *RejPos* 116v, 190v. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*; »pytać się po nowinach«, »pilnie się pytać«.

pytać się dokąd [= o drogę dokąd] (2): ábychmy cie thu poznawłzy Páná łwoiego/ dáley fię zá thobą pytáli/ tám gdzye mamy s thobą wzywác wiecznych rádości łwoich *RejPos* 113v, [36]v.

pytać się gdzie [= zadawać pytania ludziom gdzie się znajdującym] (7): *RejWiz* 46, 107; *Undequaque percunctabar de homine, Włzędziem fię o nim pytał Mqcz* 72b; *OrzQuin* F2; Owa pířwly ten páchołek/ ktory do Suderwie [...] po owies záiechał/ pythawłzy fię ná zamku/ pod

zamkiem/ y wżędy indziey/ á nie mogącz fie o owfie dowiedzieć/ do domu woźnicy náwroćić/ y poganiąć kazał *GórnDworz* S5v; *RejPos* 124v, Ooo5v.

pytać się skąd (1): Pytacie fie tam z kąd inąd/ mnie nie frafuy profstaczka. *RejJóz* C6v.

Ze zdaniem dopełnieniowym (tj. pytaniem zależnym) ze znamionami zależności: zmianą formy osobowej czasownika i/lub zmianą osoby zaimka osobowego lub dzierżawczego [w tym: odpowiednikiem pytania przypuszczalnie w trybie orzekającym jest zdanie dopełnieniowe w con (16) – po „jakże” (1), po „jeśliby” (1), odpowiednikiem pytania w praes jest zdanie dopełnieniowe w praet (1); z zapowiednikami: o tym (5), po tym (2), tego (1); zaimek pytajny (35), jeśliże, jeśliby ‘czy’ (2)] (37): *LibLeg* 11/131v, 135; Pani fie twa o tym pyta Czocz [= *tobie, tj. Józefowi*] by k woli czynić miała A iakoć by pomagała *RejJóz* E3v, G5v; niepytácié się cobyścié iedli abo co byście pili *MurzNT Luc* 12/29; *DiarDop* 105; *RejWiz* 107; *RejFig* Bb7v; *RejZwierz* 31; obmierziłeś sobie żywoth fwoy/ obieraiąc sobie rádłzey śmierć á nie pytać fię Bogá iefliże on przyzwoli ná twe zdanie. *BibRadz* I 286b marg, *Gen* 47/3, *Iudith* 8/22; Quorsum recidat responsum tuum non magnopere laboro, K czemu fie ściąga odpowiedź twoyá/ nie názbyt fie po tym pytam/ álbo o to nie dbam. *Mącz* 29c, 337a; *RejAp* AA2, AA6v; Rychło potym páni porodziłá/ á fługá ieden nie pytáiąc fie co miałá/ fzedł/ j powiedział pánu/ iż páni miałá fyná *GórnDworz* R7; *HistRzym* 10v, 22v, 40; iż fie będą dziwowác/ [...] pytáiąc fie co fie tho nád nimi stáło. *RejPos* 350, 27, 35, 40, 255, 277; *RejZwierz* 24v; *BudBib Iudith* 8/22; co to fą zá Bogowie miedzy ktorými ten ieden przoduie/ y fám nád nimi moc y zwierzchność ma? (–) Dobrze czyniřz iż fie też y o tym pytařz/ coby to byli zá Bogowie nád ktorými ieft ten ieden żywy y prawdziwy Bog *CzechRozm* 6; *SkarŻyw* 68, 412; A gdyż wálzy Sędziowie nie pytáią fię ná fądzie/ iáko kto żyie/ iáko pobożny/ iáko fprawiedliwy człowiek kto ieft *GórnRozm* G2; *Phil* I3; *WujNT Luc* 12/29, 22/23; *CzahTr* K2v; Ná támtey ftronie iák twoy towar płáci/ Pytay fię bráćiey. *KlonFlis* E2v.

Ze zdaniem dopełnieniowym będącym wstępem do pytania właściwego (1): ociec mi vtonął/ by mi powiedziáłá/ Pytam fie [*rybki na talerzu*] iefliby go gdzie w wodzie widziáłá *RejFig* Dd8v.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnym [w tym z zapowiednikiem: o to (1); zaimek pytajny (9), jeśliby ‘czy’ (1)] (10):

~ *pytać się o co* (1): iż gdy mu powiedziano o zgorzeniu iednego Zamku bárdzo bogátego/ tylko fię o piwnicę winną iefliby iefzcze niezgorzáłá pytał. *StryjKron* 512.

pytać się o kim, o czym (9): *RejZwierz* 5; pytayże fie o Kryřtufie/ [...] czyim fynem był *RejPos* 233, 299; pytay fie o powinnořciach fwoich/ iáko fie mařz y w prawie fwoim [...] záchowywác. *RejZwierz* 28, 104; *CzechRozm* 149; *CzechEp* 419; *SkarKaz* 552b; Nie pytam fię o tobie coř zá vrodzenia/ Iedno o tym iákobym mogł przyřć do wiedzienia. *CzahTr* K2v. ~

Z przytoczeniem (tj. pytaniem niezależnym) bez zmiany osoby czasownika i zaimków osobowych i dzierżawczych [w tym przytoczenie poprzedzone słowami: mowiąc (2), rzekąc (1)] (13): przeřto też Pan Kryřtus/ onego Młodziencá/ co fię pytał/ [...] co tzniać żywot wietzny otrzymam? nieodeřłá go Pán do vřtaw Pháryzeyřkich *KrowObr* 59v; *RejWiz* 26v; Cžego tu chceřz? á ty cžego? fpołem fie pytáią. *KochZuz* A2v; Y pytał fie onych dworzan Fáraonowych ktorzy z nim byli w ćiemnicy páná iego mowiąc/ Przeczeřćie džiř ták fmeřnemi? *BibRadz Gen* 40/7, *Agg* 2/12; *GrzegRóżn* L3; *GórnDworz* S5v; A ták chodząc po onym mieřcie/ iáwnie á iáwnie fie pytáli/ gdzie ieft ten wářz

obiecany krol/ kthory fie wam iuz národził *RejPos* [36], 284v; *RejZwierc* 246; Y pytał fie Dawid v Iehowy rzekąc/ czy poydę á porážę Pelifztymy ty? *BudBib* 1.Reg 23/2; *CzechEpPORz* **3v; Dziś iefli co małz, o to fie pytáią *KlonKr* A4v.

Z przytoczeniem lub zdaniem dopełnieniowym bez znamion zależności (pytanie nie dotyczy rozmówcy), możliwe przytoczenie lub pytanie zależne (interpretacja nie zawsze jest pewna, pewne rozróżnienie możliwe byłoby tylko w tekście mówionym dzięki odpowiedniej intonacji zdaniowej) [w tym z zapowiednikiem: o to (1)] (64): *LibLeg* 10/59; *KrowObr* 200; Pyta fie wnet młodzyeniec coby to tám było *RejWiz* 23, A5v, 11, 71, 132v; *Leop Iudic* 15/6; *RejFig* Aa5, Bb; Aż fie inšzy narodowie czáfem pytáli/ iefli Polfká ieft miáfsto/ álbo teź iaka kráiná. *RejZwierc* A2v; Nie pytayže fie thy tedy názyt w iákich mękách máią być niepoboźni/ ále fie pytay iáko ípráwiedliwi máią być wybawieni *BibRadz* 4.*Esdr* 9/13, I 3d marg, *Ier* 30/6, *Dan* 4/14, *Eccli* 22/9; *BielKron* 1v, 63; *Mqcz* 357d; *SarnUzn* B3; Tu iuz málo fie o tym pytác możemy co to ieft zá máyeftat wielki á iáfny/ bo iuz o tym wiele pífmá mamy. *RejAp* 172, 166; Pytayže fie iefli íam nie rozumieź co tho ieft być błogofławionym v Pána tego. *RejPos* 326, 23, 29, 35, 66, 68v, 149, 349v; Pátrz iefli fie káždy nie pyta dobrzeli záńiano/ będąli co budowác/ iákoli fie woły máią/ czoli z Gdańfká ftychác/ po czemuli tho ná tárqu. *RejZwierc* 65v, 78, 81v, 153v, 159v [2 r.], 169, 260; *BudBib* *Deut* 4/32, 4.*Esdr* 9/13 [2 r.], *Iudith* 5/18; Abowiem gdy fie teź y íamá pánná o to pytála ániola (ktory iey to powiedźiał od Bogá iż miála poczác y porodźić fyná) iákoby to mogło być [...]/ tedy iey ná to nie wiele powiedźiał *CzechRozm* 155; *SkarJedn* 294; *Oczko* 6; Pytác fie czemu co Bog rofkazał rzecź ieft niedobra. *SkarŻyw* 261 marg, 73, 184, 206, 261; *CzechEp* 77; *NiemObr* 133; *ReszPrz* 11, 37; Ktosię ypyta iaką smiercią [*Stefan Batory*] vmarł. *ActReg* 22, 157; *GrabowSet* F3; *WujNT* *Mar* 1/27, 9/10, *Act* 21/33; naprzod poyrzy ieśli nie v niego gore/ niźeli fie pyta gđziefię zágorzáło. *PowodPr* 80; *SkarKaz* Oooo2v; *SkorWinsz* A2v. Cf »pilnie się pytać«.

W konstrukcji dwuczłonowej, współrzędnej lub niewspółrzędnej, typu: (gdy) pytał się ... odpowiedział; drugim członem jest czasownik o znaczn. 'mówić' lub (rzadko) 'nie mówić' [w tym: powiedzieć (a. powieść) (13), odpowiedzieć (a. odpowiadać) (8), oznajmić (3), rzec (3)] (33): Pytał fie go ieden o marnych rzeczach ale on milczał *BielŻyw* 68, 111; *LibMal* 1552/168v; *RejWiz* 20; Y pytáli fie FiliŃtynowie/ kto by tho wczynił? Y powiedziano im że Sámfon *Leop Iudic* 15/6, 1.Reg 20/6; *RejFig* Aa5; *RejZwierc* 31; Ale fie niepytayćie co czynić mam/ ábowiem wam tego nie oznaymię *BibRadz* *Iudith* 8/22; *BielKron* 63; *SarnUzn* B3; *RejPos* 5v, 29, 66, 113v, 149; *BudBib* *Gen* 25/22, *Deut* 17/9, 1.Reg 23/4, *Iudith* 8/22; Iákoź y teraz żołnierzom świátá te^{go}/ gdyby fie także pytáli/ niewiem áby kto lepiej y mądrzey odpowiedźieć mogł. *CzechRozm* 254, 155, 254 [2 r.]; *SkarJedn* 64, 294; Y AriŃtoteles pytáiąc fye/ czemu ludzie Cieplice świétemi być zowią? Powieda/ że z rzeczy świétych íá wczynioné. *Oczko* 6; A gdy częfto do onego kłáźtoru przychodził o naboźnieyfzych fie zakonnikách pytáiąc [...]/ wŃfłyzy ífz w onym kłáźtorze powiádáią o iednym bráćie/ [...] bárzo w fłuźbie Bożey gorącym *SkarŻyw* 15, 118; Czemu gdym fie zdawná iefzczé w młodości/ do fźkoły chodząc w Poznaniu/ dźiwował/ y o przyczynách tego wŃzytkiego pytał/ [...] iefzczém fie przedsię dowiedźieć do dnia tego nie mogł. *CzechEp* 192; *Phil* I3; Pytał się y o wieźniach, dałem mu o wŃzytkim *Sprawę* *ActReg* 181, 157.

W połączeniach szeregowych (4): iż cie [Boże] bārzo łnādnie kāždy znāleść może/ kto iedno łzuka/ á pyta łie/ á przyłłuchawa łie [...] rołprāwam o łwięthym Bołtwie twoim *RejPos* 276, 40, 112, [219].

Fraza: »nie pytaj(cie) się (a. nie pytam się) dalej, więcej« [szyk zmienny] (6:1): A tāk iuż idź do mieyłcā więcey łie nie pytay/ Iākcie łā łādy Pāńłkie/ rādłzey łāłki chwytay. *RejWiz* 132v, 142; *Mącz* 501c; ále Polak miły/ Nadobnie cnotā pachnie lepiej niź kto iny. Zwłāłzcżā do Rycerłkich łpraw/ nie pytam łie dāley/ Bo teź czāłem pomyłi/ kiedy wołā nāley. *RejZwierc* 241; *SkarŻyw* 93; *Traditio est nil quaeras amplius*. Podānie łeft/ Nic łię dāley nie pytay. *ReszPrz* 23; *WujNT* 717.

Zwroty: »pytać się z daleka« [w tym: o czym (3)] [szyk zmienny] (4): Pytayże łie z dāłekā gdy łie ożenić małż/ Iź wźdy y przyrodzenie y zwycżāie poznāłz. *RejWiz* 60; *RejAp* 198v; *RejPos* 210; *RejZwierc* 253.

»pytać się dwornie« [w tym: o czym (1)] [szyk zmienny] (2): Y wierzymy łtād włzytko dobre poymowāć od niego/ [...] nie pythāiāc łie dwornie onłi łtworzył muchy/ chrobāctwo/ źwirzētā iādowite/ drapieźne/ bo tho z grzechem łeft. *BielKron* 1v; *LatHar* 373 marg.

»pytać się o nowin(k)ach, po nowinach« [szyk zmienny] (4:1): *RejPos* [310]; tedy łie iuż łękáia/ iuż łie wierczā/ iuż biegāia/ iuż łie o nowinkāch pyłāia/ iuż nālłuchawāia co ludzie mowā. *RejZwierc* 85v, 185v, 253; *SkarŻyw* 292; Bo łie tylko łtroimy/ wcżāłow vżywamy/ [...] Tylko łie po nowināch połtronnych pyłāiāc *BielRozm* 7.

»pilnie (a. pilno, a. z pilnością) się pytać« [w tym: o kim, o czym (27), o kogo, o co (2), do czego (1), po czym (1), z przytoczeniem lub zdaniem dopełnieniowym (6)] = *interrogando interrogare PolAnt; diligenter requirere Mącz; disquirere diligenter JanStat* (41): A starołtowye mayā łzye pylno pitacz o thakowich dluznikach. *MetrKor* 40/818; *LibLeg* 7/33v, 10/59, 68, 91, 11/49v; *LubPs* P2; Wnet napilniey pytay łie o Bołkich moźnołciach. *RejWiz* 10, 23, 50v, 107, 143v; *BibRadz Gen* 43/7; *Mącz* 337a; Iednoby łie trzebā pilnie pyłāć/ Mādrze pływāć á brzegu łie chwyłāć *RejAp* Cc8, AA6, 3; *RejPos* 5v, 8 marg, 19v, 35v, [36] (13); Pilnie łie pyłāć ięłā z domu łey czelādzi/ Iākoby teź tām byli pānu oycu rādzi. *HistLan* D; *CzechRozm* 7v, 87; *SkarŻyw* 73, 333, 356, 463; Obā krolowi s chuciā dzyękowāłi/ O czās/ y mieyłce pilnie łie pyłāłi. *KochSz* A2v; ktoby iedno chćiał przyść ku zbāwieniu łwemu/ áby łię o nim z wielkā pilnołciā pyłāł *ArtKanc* N3; *SarnStat* 209; [*KuczbKat* 263].

»w sprawie [czego] się pytać« (1): Słufźnie łię/ w łprāwie zakonu y religiey łwey pyta przełożonych kāpłāńłkich *WujNT* 8.

»pytać się [czyjego] zdania« (1): A włzākoź w rādach miedzy połpolłtwem nie pyłāia łię ich [rzemiełników] zdānia [*non requirentur*] *BibRadz Eccli* 38/35.

Szeregi: »pytać się a badać (się)« = *quaerere et investigare PolAnt* [szyk 3:1] (4): *BibRadz Iudic* 6/29; lepiej łeftħ ábyłmy łie wźdy z dāłekā nāglādāiać bādāłi á pyłāłi o tey głębokołci thych tāiemnic Pāńłkich *RejPos* 149, 53, 113.

»domyłłāć się i pyłāć się« (1): przeto kto łie tego domyłłā y o tym łie pyta/ ten łobie rozum więłłzy nād Bogā przywłāłzcżā *CzechRozm* 175.

»pytać się i dowiadowāć (a. wywiadowāć) (się)« [szyk 4:2] (6): skoro dworzānyn nasch thām przyedye abıłczie wełpolek snym dobrze łie dowiadiwāly y pythāly y ogladowāłıbıłczie thi Regeltri, [...] yle czelādzy thv przıwıedzıono *LibLeg* 10/59, 7/33, 10/59; *RejPos* 8 marg; *CzechEp* 251; Mādrze

tedy Xięża fwym rzeczom ząbiegąią/ ktorzy niechcą ábj ludzie pytáli fię y dowiádowáli o fwey wierze *NiemObr* 89.

»prosić, pytać się« (1): Rogator, qui rogat – Ten ktori profi pyta fie. *Calep* 927a.

»radzić się i (a, abo) pytać (się)« [szyk 3:1] (4): Tubys lepak rzekł/ á gdzież ia tego Duchá s. thák częfto mam łzukác/ ábych fie go ząwždy rádźić ábo pytać miał? *RejPos* 70v; *CzechRozm* 253v; możefz ty wfzytko iedno chćiey/ rádźić fię tobie y pytać nikogofz nie trzebá *SkarŻyw* 384; *SkarKaz* 43b.

»pytać się a (i) rozmawiac (się)« = *fabulari et quaerere Vulg* [szyk 3:1] (4): ále pewnie gdy fie o nim pythác będyemy/ á rozmawiac fie o nim będyemy/ wfzytko fie nam sftáne co fie sftáło tym pielgrzimom/ iż on oświeci fercá náłze *RejPos* 112v, 112v, 113v; *WujNT Luc* 24/15. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»pytać się i starać« (1): A oni widząc iż fię ták pilnie o nim krol pyta y ftára: chlubili fię z tego *SkarŻyw* 356.

»szukać, (a, ani, i) pytać się« = *non quaerere, nec (neque) investigare Vulg, PolAnt; requirere et quaerere PolAnt* [szyk 9:2] (11): *OpecŻyw* 172; *Leop Soph* 1/6; *RejAp* 44; iákoby tho y dziś kázdemu wiernemu przyftáło łzukác á pytać fie/ gdzie iefz práwy kościoł *RejPos* 23, [36]v, 37v, 38v, 288; Owo ia/ ia/ że będe łzukác drobów moich/ y będe fię pytać o nich. *BudBib Ez* 34/11, *Soph* 1/6; *SkarKazSej* 662b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

»pytać się i (a) uczyć (się)« (2): *RejPos* 62; ábyfmy [...] rzeczy potrzebnych do zbáwienia pytali fię y vczyli od duchownych przełożonych náłzych. *WujNT* 441.

»pytać się i (a) wiedzieć« [szyk 3:1] (4): Pierwey o prawdziwym kościele Bożym niźli o prawdziwym słowie Bożym pytać fię y wiedzieć potrzebá. *SkarJedn* A7v [*idem*] 6, d6v; *SkarŻyw* A3v.

»pytać się i wiedzieć pragnąć (a. [chcieć])« (2): Kościoł Boży łácno po czterech rzeczách poznác/ kto fię iedno dobrym fercem onim pyta y wiedzieć prágnie. *SkarJedn* A7v [*idem*] 16; [*SkarŻyw* 701 (*Linde s.v. pytać*)].

Przen (19) :

pytać się do czego (1): Odcyągałem ya od káżdey obłądliwey drogi/ Ony [...] moye krewkye nogi/ Owífmemem fie ząwždy pytał do gościńcá fwego *LubPs* bb4.

pytać się o czym (1): áno pięknie świta/ Iuż fie ieden o drugim ptafzek w lefie pyta. *RejWiz* 34v.

a) W bezpośrednim nawiązaniu do opowieści ewangelicznych (17) : Dayże nam tedy náłz wfzechmogący Pánie/ [...] ábychmy zá tobą fzli/ á pytáli fie y przypátrowáli fie fwiętemu Boftwu twemu. *RejPos* 11, 69 [2 r.], 230.

pytać się do kogo, do czego (5): ábys też mogł y ony drugie tłufzcze pożywić przy łobie/ ktore fie w niedoítátkoch fwych pytaią do tego domu fwoiego *RejPos* 185v, [36]v, 178; Wiátrem fie nośić nie dáycie/ A do portu fie pytaycie. *RejZwierc* Av. Cf »pytać się z daleka«.

pytać się o kim, o czym (8): O iákóz dziś tych Nykodemów wiele na fwiecie/ ktorzy [...] nie fmieią s thym Pánem w rozmowy przyść/ ále poćichu á w nocy/ á z dáleká ząglądáią á pytaią fie o Pánu fwoim/ á o náuce iego. *RejPos* 152, 110, 112, 113 [2 r.], 209v, 231v. Cf »pytać się pilno«.

Zwroty: »pytać się z daleka [do kogo]« (1): A ták ten Pan gdy iedno námnieyŝy początek wiary pozna człowieká nędznego/ iż sie przypátruie świętemu Boŝtwu ie⁸⁰/ á pyta sie wŝdy z dáleká do niego O wneht mu nie omieŝka z oná miłościwą ręká swoią *RejPos* 244v.

»pytać się [o kim] pilno« (1): A to wieŝz iż tuŝ iest/ iżci sie zyawił ná wŝytko dobre twoie [...]. Pytayŝe sie tedy o nim pilno/ iáko sie ten błogóŝławiony człowiek [tj. *Jan Chrzciel*] pytał *RejPos* 10.

Szereg: »pytać się a szukać« [szyk 2:1] (3): Pytay sie onim á ŝukay go/ iáko go ty święte pánie [trzy *Maryje*] ŝukáły/ w nędznym ŝercu swoim *RejPos* 110, 113 [2 r.].

a. Zasięgać wróŝby, wyroczeni; consulere Cn (8) :

pytać się kogo (G) (4): Iestli tu ielŝcze iáki prorok Pánŝki/ ŝebyfmy ŝię go pytáli? *BibRadz* 3.*Reg* 22/7, *Ez* 21/21; *CzechRozm* A, 424.

pytać się u kogo (3): A iefli będą wam mowić/ pytaycie ŝię v pytonow y v wieŝczków/ [...] áza nie (káŝdy) narod pyta ŝię v Bogow ŝwych? *BudBib* *Is* 8/19, 4.*Reg* 1/16.

pytać się o czym od kogo (1): Nie chodŝcie do Czárnokŝięŝnikow/ áni sie o czym pytaycie od Wieŝczków *Leop* *Lev* 19/31.

Ze zdaniem dopełnieniowym (tj. pytaniem zależnym) [z zapowiednikiem: o to] (1): Ktory [papieŝ *Sylwester*] nie tylko przez czártá tey ŝtolice doŝtał: ále [...] náwet ŝię go y oto pytał/ dŝugoli ná tey ŝtolicy ŝyć miał? *CzechEp* 424.

b. Szukać informacji w tekście pisany (8) :

pytać się czego [= w jakim tekście] (2): W Litwie wiele ich [starostw sáduowych] pytay sie Oekonomiiéy [G pl] w láméy Litwie 1589. *SarnStat* 106. Cf »pytać się pisma«.

pytać się apud quem [= u kogo, tj. w czyim tekście] (1): Takŝe ŝię niech pyta o Landzie 1. apud Petrum Praemonstratenŝem, y o wŝzetczeństwach iego y cudzoŝostwie *CzechEp* 419.

pytać się o kim, o czym (2): *CzechEp* 419; Pytác sie o tym vniuerŝale. *SarnStat* 410 marg.

pytać się po czym [= w wielu źródłach] (1): co sie to ŝkrętnie po Auifach pytamy/ co sie gđŝie po ŝwiećie dŝieie *PowodPr* 73.

pytać się gdzie [= w tekstach] (1): vciec sie do świętey kroniki iego [tj. *Pisma Św.*]/ [...] á ták sie pytay/ á ták sie przypatrzay dziwnym ŝpráwam iego [*Chrystusa*] *RejPos* 9.

Z przytoczeniem lub zdaniem dopełnieniowym (2): przyŝeli ŝlowo ze wŝŝyŝthká chućią/ pytáiąc sie ná piŝmá ná káŝdy dzień/ iefliby to ták było. *Leop* *Act* 17/11; *PowodPr* 73.

Zwroty: »pytać się pilnie« (1): Pythaycie sie pilnie ná piŝmá [*Scrutamini Scripturas*]/ bo wy mnimaćie ŝe w nich ŝywot wieczny maćie *Leop* *Ioann* 5/39.

»pytać się na pisma, pisma (G)« = *scrutari Scripturas Vulg* [szyk zmienny] (2:1): *Leop* *Ioann* 5/39, *Act* 17/11; Gdyŝ y piŝmá sie máło pytáiąc/ iedno [...] vcieŝŝy sie do rozumu ŝwego/ ŝnádnie to káŝdy obácŝyć moŝe/ co iest lepiej vcŝzynić. *RejPos* 315v.

c. Z przeczeniem: nie dbać, nie interesować się, lekcewaŝyć [w tym: part act (6)] (31) : Potrze mocarze nie pytáiąc ŝię *BibRadz* *Iob* 34/24; *WujJudConf* 197v; *WujNT* 1.*Cor* 10/25; ZYd wŝyŝŝkié rzeczy którékolwiek mu przynioŝá/ moŝe w zaŝtáwé brác: [...] nic sie nie pytáiąc *SarnStat* 251.

[*pytać się czym [moŝe błáđ zamiast „pętać się” ‘zajmować się’*]: W on czas ci wielka jasnoŝć beŝa w Polŝcze, gdy prymas w Polŝcze jako słońce królow i inŝem panom koronnem jednako ŝwiecił,

czego dawny przykład, nie pytając się przykłady długimi, Zbyszek Sienneński, prymas Polski, u rady Kazimierzowi królowi tak mówił: [...] *OrzOdp* 229.]

pytać się o kim, o czym (16): *RejWiz* 94v, 97v; *RejZwierc* 80; O narodzie tej panny mało nie nam pytać trzebá/ bo to rzecz iest nieomylna/ iż bylá z narodu Dawidowego *RejPos* 271v, 242, 317v; Nie pythał nie Máthyałz w Węgrzech o Sakrach y o Dekretalech gdy nań takie Koronne potrzeby przypadáły/ á gromił bárzo nieprziiacielá krzyzá świętego. *RejZwierc* 187, 93, 137v, 187, 195; *CzechRozm* 55; ná czym mi nic/ otym się mało pytam: y Boże day bym otym áni wiedział. *CzechEp* 65; *Dionysius Siracufanus* chocia tyránnem będąc/ mało się o prawie pytał y o porządku/ przedsię prawem polpolitym poştánowił: Iż [...] *WerGość* 265 [*idem* [*WerReguła*]]; *ActReg* 47; Názá Polká pełna iest bieśiad [...]. A o nabożeństwie áni nie pytaią. *PowodPr* 74; *SkarKaz* 517b; [*WerReguła* 76 (*Linde s.v. pytać*)]. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym; Z przytoczeniem lub zdaniem dopełnieniowym; Fraza*.

pytać się dokąd [= w jaki sposób tam się dostać] (1): [*księża*] Drogę do nieba zamikaly/ łamy się tam niepytaly. *SeklKat* A4v.

Ze zdaniem dopełnieniowym ze znamionami zależności [z zapowiednikiem: o tym] (2): *Górndworz* 14; A iestechmy prawie iáko oni czo świętym służyli/ stáwiájąc im świeczki/ [...] á o tym namniey nie myłlili áni nie pytháli/ iákoby byli ich żywotow á ich spraw náśládowali *RejPos* 209v.

Z przytoczeniem lub zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: o tym (1)] (6): *RejFig* Aa4; Ale iáko ie [*Bóg ciało swoje*] nam dawa/ iáko nas im dáruie/ nic nie nam nie trzebá pytać *RejAp* 17, 198v; Niebierze ten pan dárow/ áni nie pyta: Iesli kto chłop/ czyli nie Grofem poczyta *KochOdpr* B2v [*idem KochPieś*]; *KochFr* 114; *KochPieś* 47.

W charakterystycznym połączeniu: mało się pytać (6).

Fraza: »[o czym] więcej się nie pytaj« (1): A thák toć są dziwne sądy Páńskie/ [...] á iuz nie o nich więcej nie pytaj. *RejZwierc* 176.

Szereg: »nie pytać się ani się oględać« (1): á o tym nie tám wáżym ániele [*tj. duchu będącym rzekomo Chrystusem*] nie pytamy/ áni nie nań oglądamy. *CzechRozm* 55.

2. *Szukać kogoś lub czegoś (chcąc znaleźć, kupić), szukać sposobu na coś; inquirere Vulg, PolAnt; requirere Vulg; quaerere PolAnt* (34) :

pytać się czego (3): *RejZwierc* 13v; Trudnieyższych rzeczy niżli im sprostáć możesz nie pytać się *BudBib Eccli* 3/21; *KochPs* 125.

pytać się do kogo, do czego (2): Tu nielza w złey nádzyei iedno delzczkę chwytać/ Bo nie tám do przyiacioł bárzo trudno pytać. *RejWiz* 3; w káżdey sprawie rozumu nie chwytać/ A do cney poćciwości á sławy nie pytać. *RejZwierc* B4.

pytać się u kogo (2): Albo ieździ po wiołkach iáko po kolędzye/ Pytaiąć nie v mnichow o iákiey árendzye. *RejWiz* 68v; *ActReg* 13.

pytać się na kogo, [na co] (1): ále ktorzy nie pytaią ná Pána/ ná wślytkie strony obaczáją. *Leop Prov* 28/5; [*Potym więc Machomet [wódz turecki]* [...] pytał się na on żelazny palcat a gdy go nie znalazł, kazał wždy jem nogi przecinać *PamJancz* 116].

pytać się o co (2): *MurzNT* 191 *marg*; Gdyż y mądry Sálomon iáko o nim fłychác/ Niechciał fie w fwyh modlitwach ni ocz więcey pytać/ Aby mu iedno mądrość z łálki bylá daná *RejWiz* 46v.

pytać się o kim, o czym (19): *RejKup* z8v; *RejWiz* 47, 68v; *Leop Act* 12/19; Fortunny to co w fzczeńciu/ mylli o przygodzye/ Niżli w ten čás gdy gore/ pytać fie o wodzye. *RejZwierc* A5v, 59v; Ná máley pieczy dziś Rzeczpołpolita/ O swoiey włałney iuż fie káždy pyta. *RejZwierc* 222v, 151, 183; Iáko lię pyta páłterz o ftadzie fwem *BudBib Ez* 34/12; *SkarJedn* 50; y domyśliá lię ifz to było Hebreylkie dziećie/ [...] y zá fyná go wziác vmyśliá: y pytałá lię o mámcce. *SkarŻyw* 478; *ActReg* 13; *LatHar* 21, 163; Herod pytałszy lię o nim [o *Piotrze*] y nie náłazłzy/ vczyniłszy wywiadowanie o ftrozách/ kazał ie wieść (*marg*) rozumiey, ná ftráccie (-) *WujNT Act* 12/19; *SarnStat* 208, 313; *SkarKaz* 8a. Cf *Zwrot*.

pytać się po czym (3): Tedi zimie poki iefzcze oliwy do fić [!] było, we dwu miefciech [...] wiele iey á barzo tanie nakupił/ potim na ten rok ktorego fie nicz nie zrodziło, gdy fie po oliwie pytano, y przedawał iá według fwey woli *BielŻyw* 2; *Mącz* 83a; żeby nam iuż nie było więcey potrzebá prawdziwey á dołkonáley náuki od inych [...] ludzi/ żebrác/ á po niey fie pytać. *RejPosWstaw* 21v; [*SeklStudent* a2v].

Zwrot: »[o *kim, o czym*] z pilnością (*a. co napilniej*) się pytać« (3): *RejWiz* 53; Prace iego [*Frycza*]/ to iest księgi/ ná fwe ięzyki tłumáczá/ o nich fie z pilnością pytaią *ModrzBazBud* ¶5; *SzarzRyt*/Szarz nlb 2.

Szeregi: »pytać się a starać« (1): Pátrz ná náłtárłzego człowieká/ iefliże fie iefzcze nie pyta á pilnie nie ftára o káżdą rzecz/ iákoby miał iefzcze tego do ftá lat vzywác. *RejZwierc* 65v.

»pytać się abo szukać« (1): Abowiemći sie oto [*tj. jedzenie i picie*] włyłtki národy świeckie ftaraią (*marg*) pytaią abo fzukaią (-) *MurzNT Luc* 12/30.

»pytać albo się uczyć« (1): A Iákichże fie náuk do ták fwiętych obyczáiw albo thák wdzięcznego żywotá pytać albo fie ich vczyć małz? *RejZwierc* 13v.

Synonimy: badać się; 2. badać, iskać, szukać.

Formacje współrdzenne cf PYTAĆ.

Cf PYTAJĄCY SIĘ, PYTANIE

KW, (PP)